

Una cinquantena de persones fan propostes per dibuixar el Cardener del futur

Tècnics, entitats i ciutadania conclouen que el riu ha de ser un gran parc que combini espais naturals, espais lúdics i la preservació i divulgació del patrimoni històric

Jornada participativa sobre el riu Cardener | AjM

Dissabte al matí va tenir lloc, al Casal de les Escodines, la matinal sobre els usos del riu Cardener. Hi va haver un total de 44 inscrits (representants d'entitats i de partits polítics i ciutadans particulars), a més de les tècniques d'Entorn Natural i de Participació Ciutadana, organitzadores de l'acte, i dels 5 tècnics que van intervenir en les presentacions.

El Regidor d'Entorn Natural, Pol Huguet, va donar la benvinguda als assistents i va donar pas als diversos blocs. Entre un i altre bloc, es van anar projectant fragments d'un vídeo (vegeu-lo aquí) amb un total d'onze intervencions de persones amb opinions ben diverses respecte al riu Cardener: des del Consell d'Infants i Adolescents de Manresa al responsable de les caminades per a gent gran de la Sagrada Família, passant per un pescador, un naturalista, el president de la Federació d'Associacions de Veïns, un arquitecte, un professor de la FUB, un activista cultural, ciclistes, etc.

En el primer bloc, diversos tècnics van exposar quina normativa afecta a la vall del riu, quin patrimoni natural i cultural té, i quins projectes s'hi han fet o previst. Així, Ricard Torres, cap del

servei d'Urbanisme de l'Ajuntament de Manresa, va explicar de quina manera el POUM condiciona l'entorn del riu. Segons el planejament, aprovat aquest mandat, tot el corredor del Cardener està qualificat com a Parc Territorial, qualificació que només té el Cardener i l'Agulla, cosa que implica que ha de ser planificat com a conjunt i d'acord amb els municipis veïns. A la vegada, va explicar que, segons els riscos d'inundabilitat, no està permès construir-hi cap edificació que impedeixi el pas de l'aigua en cas d'una riuada o que l'aigua es pugui endur els elements. I va recordar aquells plans de millora urbana previstos, com el de la Cova i el camí de la Font de Fans, que han d'ajudar a ampliar, consolidar i connectar millor els diversos trams del parc.

A continuació, Marc Ordeix, coordinador del Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis, va explicar com afecten als rius la Directiva Marc de l'Aigua i la Directiva Hàbitats, dues directives de la Unió Europea que els estats membres estan obligats a complir, i que obliguen a la millora de la qualitat de l'aigua dels rius, a garantir-ne el cabal ecològic i a protegir les seves comunitats de flora i fauna. A continuació, va presentar les conclusions de l'informe encarregat per la regidoria d'Entorn Natural titulat 'Diagoni i propostes de conservació i millora del riu Cardener al seu pas per Manresa?'. Aquest estudi, d'una banda, avalua la qualitat del bosc de ribera en cadascun dels trams del Cardener i evidencia que hi ha clapes de bosc de ribera d'un valor alt, però molts trams on el bosc de ribera és inexistent o tan estret que no pot desenvolupar les seves funcions, i sovint amb un excés de plantes invasores com ailants, acàcies o canyes. D'altra banda, analitza la permeabilitat de cadascuna de les recloses del riu en relació al pas dels peixos, i constata que totes són un gran impediment per a la migració i la reproducció dels peixos autòctons. Davant d'aquests dos fets, proposa millores del bosc de ribera i ensorraments totals o parcials de les recloses, o bé el seu manteniment i la construcció d'un dispositiu de pas de peixos.

Poal Valero, cap del servei de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament va resumir el contingut del PAESC, el Pla d'Acció per l'Energia Sostenible i el Clima, que aborda com mitigar el canvi climàtic i com adaptar-nos-hi. D'una banda, els episodis més freqüents de sequera obliguen a gestionar l'aigua del riu Cardener amb màxima cura, ja que l'aigua de la Sèquia i del Llobregat podrien arribar a ser insuficients. A la vegada, un riu amb un bon bosc de ribera, representen un indret fresc on la ciutadania pot passar els episodis de calor extrema, esdevenint així una ajuda per a salut de la població.

Mercè Argemí, tècnica de Patrimoni de l'Ajuntament, va explicar quin patrimoni geològic i, sobretot, històric, acullen les ribes del Cardener. Va exposar que en època medieval, els primers molins fariners van merèixer la construcció de la Torre dels Comtals per a la seva protecció, o que el Pont Nou es va construir damunt d'un anterior gual d'una calçada romana o medieval. El patrimoni industrial és el més nombrós, tot i que una part està molt degradada, i mereixeria ser conservat i divulgat en forma d'Ecomuseu, com si el conjunt del Cardener fos un llibre d'història a l'aire lliure que expliqui tot aquest patrimoni vinculat a l'aigua del riu i representatiu de la història de la ciutat i el país.

Per acabar el bloc, David Closes, cap del servei de Projectes Urbans i d'Infraestructures Territorials, va explicar els projectes urbanístics a l'entorn del corredor del corredor fluvial i que insisteixen en la concepció del conjunt del Cardener, de cap a peus, com una infraestructura territorial que ha de tenir continuïtat per a la ciutadania, amb camins principals a certa distància del riu i alguns camins secundaris que, en determinats indrets, permetin arribar fins a tocar de l'aigua. També va repassar les diverses actuacions executades en els darrers anys, com la creació del parc entre el Pont del Congost i el Pont Nou, o la passera sobre el torrent del Poal per millorar la connectivitat fins Sant Joan.

A continuació, es va obrir el segon bloc de la jornada, amb una taula rodona amb representats de quatre entitats amb una vinculació molt estreta amb el riu. Per començar, Jaume Torras, de Meandre va explicar quines mesures s'haurien de dur a terme, des del seu punt de vista, perquè el Cardener fos un gran parc fluvial i patrimonial, com assegurar un camí ample des de Castellgalí fins Sant Joan a la vegada que es preserva el patrimoni natural i cultural de la vora del riu. Joan Caler, del Club Atlètic Manresa, va explicar que són molts els corredors que utilitzen el riu per anar

a entrenar i va insistir que els mesos d'hivern, quan es fa fosc d'hora, els corredors tenen dificultats per córrer sense fer-se mal i que convindria il·luminar, amb una llum molt baixa i concentrada al camí, el conjunt de l'itinerari.

Francesc Comas, historiador i membre del Centre d'Estudis del Bages, va començar per desmuntar l'afirmació que a Manresa sempre s'ha viscut d'esquena al riu. Ben al contrari, segons Comas, fins a la primera meitat del segle XX, el riu era l'espai d'oci per excel·lència: va tenir el primer passeig de la ciutat, el Passeig del Riu, i era on es trobava la gent per fer festes com la Festa del Peix, on homes i dones per separat s'anaven a banyar, o on molts ciutadans anaven a observar l'arribada dels trens. Però sobretot, era on moltes persones anaven a treballar, ja que acollia una gran concentració de fàbriques tèxtils. És amb el tancament de les fàbriques tèxtils i el creixement de la ciutat cap al nord que el riu deixa de ser aquest centre neuràlgic, però amb una bona preservació i divulgació del patrimoni, pot tornar a ser un espai d'interès per a moltes persones. Per concloure el bloc, Ignasi Cebrian, en representació de la Institució Catalana d'Història Natural, va repassar els valors naturals del riu, va explicar com seria un bosc de ribera natural al Cardener, amb arbres autòctons i un sotabosc ben constituït, va recordar l'impacte que hi té l'alta concentració de sal derivada de l'explotació minera, i va desgranar quines mesures impulsarien per renaturalitzar el riu tant com sigui possible.

Dos dels motius de debat van acabar amb cert consens: si cal il·luminació per als corredors, cal buscar aquell tipus d'il·luminació que no alterni la vida de la fauna associada al riu i, si cal, limitant-ne les hores. I la conservació i divulgació del patrimoni industrial no ha de ser incompatible amb l'adequació de les rescloses per tal que els peixos puguin superar-les.

Després de la pausa, tots els assistents es van distribuir en quatre grups, van debatre quins usos prioritzen a l'entorn del riu i, damunt d'un plànol de tot el tram manresà del Cardener, van dibuixar les idees que els anaven sorgint. En la posada en comú, es va constatar que alguns grups havien arribat a acords satisfactoris per tothom, mentre que altres no s'havien pogut posar d'acord. El buidatge exhaustiu de tota la informació es durà a terme els propers dies i s'enviarà un document de retorn a tots els assistents perquè revisin que tot allò explicat ha quedat ben recollit o per si hi volen afegir res més.

Algunes de les idees sí que van comptar amb una acceptació generalitzada. La majoria d'assistents van estar d'acord que el Cardener havia de ser, a la vegada, un espai que combini els valors naturals, patrimonials i lúdics. Això es tradueix en la preservació d'aquells espais de més valor natural, allí on el bosc de ribera pot tenir una major amplada i on cal prioritzar una gestió amb criteris naturals, i la consolidació d'una petita franja de bosc de ribera en aquells trams més estrets, que garanteixi les funcions de corredor ecològic del riu. En relació a temes ambientals, diversos ciutadans van reclamar que es garanteixi el cabal ecològic del riu, que s'elimini la vegetació al·lòctona i que s'acabin les fuites del col·lector de salmorres i del col·lector d'aigües residuals.

També van coincidir diversos grups en reclamar que sigui en el tram més urbanitzat on es concentrin els usos més intensius, com parcs infantils i un possible berenador, bar o restaurant, que més d'un grup va situar entre el Pont del Congost i la Fàbrica dels Panyos, darrere dels blocs de pisos. Tothom va coincidir que cal garantir la continuïtat dels itineraris a banda i banda del riu, sempre que sigui possible, cosa que implicaria allargar el voladís que hi ha entre el Pont Vell i l'estació, o la construcció d'alguna passera per connectar les dues ribes en més d'un indret. A la vegada, caldria millorar els accessos al riu des de la ciutat, tenint en compte les persones amb mobilitat reduïda.

Quant a usos lúdics, també es va reclamar que els amos dels gossos els portin lligats en els camins vora el riu i que, a canvi, s'adeqüi un espai per a gossos desfermats en una de les esplanades a la vora del Pont Nou. També es va proposar reservar un espai concret del riu per als pescadors. Així mateix, caldria millorar els accessos al riu des de la ciutat, tenint en compte les persones amb mobilitat reduïda.

Finalment, després de la posada en comú, el regidor Pol Huguet va agrair l'assistència i la feina feta a tots els participants, els va recordar que se'ls faria un retorn de la jornada i que, tota aquesta feina ha d'ajudar a elaborar un futur pla director del conjunt del Cardener, a prioritzar actuacions i a buscar finançament per a dur-les a terme. L'alcalde de Manresa, Valentí Junyent, va cloure la jornada agraint la feina dels organitzadors de l'acte i de tots els assistents, recordant com el Cardener s'ha transformat en les darreres dècades, i com és d'important tenir clar quins projectes vol emprendre la ciutat i saber-los prioritzar.